

RoLD Virtual Forum Series:

Living with COVID-19

ตอน **"วิถีใหม่ศาลยุติธรรมในยุคโควิด-19"**

ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

ประธานคณะกรรมการบริหาร

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย - TIJ

Two Models of the Criminal Process

HERBERT L. PACKER

- Due Process Model and
- Crime Control Model

The Limits of the Criminal Sanction

by Herbert L. Packer, Stanford University Press.

© 1968 by Herbert L. Packer.

พัฒนาการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

ก่อน ร.ศ. 115	: ใช้ระบบไต่สวน หรือระบบจารีตนครบาล	Inquisitorial System ทรมานเพื่อให้รับสารภาพ
ร.ศ. 115 – พ.ศ. 2478	พ.ร.บ. วิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115	Accusatorial System ใช้ระบบกล่าวหาแบบ Common Law
พ.ศ. 2478- ปัจจุบัน:	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477	ใช้ระบบกล่าวหา แบบ Civil Law
รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐	หมายจับ และหมายค้นให้ศาลเป็นผู้ออก	Justice Reform

Justice Reform

- Legal Modernization
- Paradigm shift

Human Rights

- Knowledge
- Understanding
- Commitment

ปัญหาหลัก

○ คดีอาญาเข้าสู่ระบบมากเกินไป

-ผู้เสียหายฟ้องคดีได้โดยง่าย/การฟ้องเพื่อกดดันให้ชำระหนี้

-ไม่มีระบบการผันคดีที่พอเพียง (Diversion)

○ ปริมาณคดีทำให้เกิดความล่าช้า

○ ฐานะผู้ถูกดำเนินคดี

○ กระบวนการบังคับโทษไม่ได้ผล

ปัญหาบทบาทของผู้เสียหาย

- คดีอาญาที่ฟ้องในศาลชั้นต้นประมาณ ๖๐% ของคดีทั้งหมด
- ผู้เสียหายฟ้องคดีเพื่อช่วยผู้กระทำผิด เช่น คำฟ้องบรรยายไม่ถูกต้องทำให้ศาลต้องยกฟ้อง-คดีอาญาระงับหรือไม่?
- ผู้เสียหายใช้กลไกการดำเนินคดีอาญาเพื่อกลั่นแกล้ง-SLAPP เช่น มาตรา ๑๕๗, ถ่วงดุลกระบวนการบางอย่าง หรือ เพื่อบีบบังคับให้ชำระหนี้เช่น คดีเช็ค ปัจจุบันมีมาตรา ๑๖๑/๑ ให้ศาลยกฟ้องได้เลยเฉพาะที่ราษฎรเป็นโจทก์

SLAPP

- มาตรา ๑๖๑/๑ ให้ศาลยกฟ้องได้เลย
- ตัวอย่างเช่น คดีกล่าวหา พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร

COST:BENEFIT analysis

สถิติคดีปี ๒๕๖๐

ปริมาณคดีแพ่ง = ๑,๑๑๘,๔๓๑ คดี

ปริมาณคดีอาญา = ๖๑๑,๔๑๓ คดี

รวม = ๑,๗๒๙,๘๔๔ คดี

จำนวนผู้พิพากษา = ๔,๗๗๑ คน

เฉลี่ย = ๓๖๒.๕๗๔ คดี/คน

ปริมาณผู้ต้องขัง-ความจุ ๑๑๐,๖๖๗ คน

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

สำรวจ ณ วันที่ 3 มกราคม 2562

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	267,178	40,594	307,772	81.906
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	56,292	8,329	64,621	17.197
2.1 อุตธรณ์-ฎีกา	28,325	4,112	32,437	8.632
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	8,260	1,538	9,798	2.607
2.3 สอบสวน	19,707	2,679	22,386	5.957
3.เยาวชนที่ฝากขัง	60	1	61	0.016
4.ผู้ถูกกักกัน	18	0	18	0.005
5.ผู้ต้องกักขัง	2,891	400	3,291	0.876
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	326,439	49,324	375,763	100.00

การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขัง

เดือน	2559	2560	2561	2562	2563
ม.ค.		289,675	325,298	375,763	367,993
ก.พ.		283,217	330,774	378,673	371,461
มี.ค.		286,861	334,279	381,749	374,042
เม.ย.		288,410	340,293	382,895	379,190
พ.ค.		291,794	343,657	386,902**	375,148
มิ.ย.		296,138	349,804	364,725	
ก.ค.		300,910	355,543	354,905	
ส.ค.		307,500	359,508	358,693	
ก.ย.		309,271	364,288	362,985	
ต.ค.		311,587	366,316	363,825	
พ.ย.		325,424	369,499	365,384	
ธ.ค.	306,043*	322,634	372,979	367,162	

*พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเนื่องในโอกาสแรกนับแต่ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ พ.ศ. ๒๕๕๙
(๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๙)

**พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ (๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

ข้อมูล ณ ๑ เม.ย.๒๕๖๓

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 เมษายน 2563

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	273,562	40,109	313,671	82.721
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	55,679	7,500	63,179	16.662
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	27,828	3,742	31,570	8.326
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	7,950	1,280	9,230	2.434
2.3 สอบสวน	19,901	2,478	22,379	5.902
3.เยาวชนที่ฝากขัง	34	1	35	0.009
4.ผู้ถูกกักกัน	30	4	34	0.009
5.ผู้ต้องกักขัง	2,100	171	2,271	0.599
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	331,405	47,785	379,190	100.00

ข้อมูล ณ ๑ พ.ค.๒๕๖๓

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	271,397	40,195	311,592	83.058
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	54,336	7,378	61,714	16.451
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	27,803	3,782	31,585	8.419
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	8,704	1,405	10,109	2.695
2.3 สอบสวน	17,829	2,191	20,020	5.337
3.เยาวชนที่ฝากขัง	38	1	39	0.010
4.ผู้ถูกกักกัน	30	4	34	0.009
5.ผู้ต้องกักขัง	1,574	195	1,769	0.472
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	327,375	47,773	375,148	100.00

สถิติคดียาเสพติด

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ

สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขังทั่วประเทศ
1.นักโทษเด็ดขาด	211,172	34,000	245,172	84.499	67.100
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	38,453	5,535	43,988	15.160	12.039
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,078	2,584	20,662	7.121	5.655
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	5,511	1,079	6,590	2.271	1.804
2.3 สอบสวน	14,864	1,872	16,736	5.768	4.580
3.เยาวชนที่ฝากขัง	18	0	18	0.006	0.005
4.ผู้ถูกกักกัน	5	0	5	0.002	0.001
5.ผู้ต้องกักขัง	862	104	966	0.333	0.264
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	250,510	39,639	290,149	100.00	79.41

เปรียบเทียบผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ผู้ต้องขัง รวม = ๓๖๕,๓๘๔ ราย

เฉพาะคดียาเสพติด = ๒๙๐,๑๔๙ ราย

= ๗๕,๒๓๕ ราย

ผู้ต้องขังคดียาเสพติดคิดเป็น ๗๙.๔๑%

งบประมาณค่าอาหารสำหรับผู้ต้องขัง

งบประมาณค่าอาหาร ๕๔ บาท/คน/วัน

งบประมาณต่อวัน ๕๔ X ๓๖๗,๙๙๓ = ๑๙,๘๗๑,๖๒๒ บาท

งบประมาณต่อสัปดาห์ X ๗ = ๑๓๙,๑๐๑,๓๕๔ บาท

งบประมาณต่อเดือน X ๓๐ วัน = ๕๙๖,๑๔๘,๖๖๐ บาท

งบประมาณต่อปี X ๑๒ เดือน = ๗,๑๕๓,๗๘๓,๙๒๐ บาท

ณ วันที่ ๑ ม.ค.๒๕๖๓

Statistics

Title : Recidivism Rate in THAILAND 2018 .(18 July,2018)

<u>YEAR OF RELEASE</u>	<u>Follow-up Period</u>		
	1 year	2 year	3 year
2013	15.02%	25.17%	32.95%
2014	13.75%	23.44%	31.55%
2015	14.21%	25.09%	-
2016	14.19%	-	-

As of July 18,2018

ทางออกของปัญหา

ปัญหาทั้งหลายมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน การแก้ไขจึงควรเริ่มแก้ที่ระบบ

- การลดปริมาณคดี-Diversionการปรับกระบวนการทัศน์ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- ประสิทธิภาพในการบริหารงานคดี
- เน้นการป้องกันอาชญากรรมควบคู่กับการดำเนินคดี/Prevention เช่น ระบบป้อมตำรวจของญี่ปุ่น Koban
- Culture of Lawfulness

Culture of Lawfulness

UN-SDG

Goal 16: Rule of Law

วัฒนธรรมจำเริญ- กลัวถูกจับมากกว่ากลัวการละเมิด
กฎหมาย

Justice Reform

- ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม
- ปัญหาการประกันตัวในคดีอาญา
- ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำ